

Sygn. akt III AUz 98/12

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2012 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Zofia Rybicka-Szkibiel (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Hawryszko

SSA Urszula Iwanowska

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2012 roku

na posiedzeniu niejawnym

zażalenia ubezpieczonej

na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 6 czerwca 2012 roku, sygn. akt VII U 658/12

w sprawie B. S.

przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w S.

o prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie.

SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSA Jolanta Hawryszko

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 czerwca 2012 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie wniosek ubezpieczonej B. S. o zmianę decyzji z 12 lutego 2008 roku o przyznaniu ubezpieczonej wojskowej renty rodzinnej w ten sposób, że od dnia 23 stycznia 2008 roku, ewentualnie od dnia 12 lutego 2008 roku renta przyznana tą decyzją nie podlega przewidzianemu ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawieszeniu lub zmniejszeniu tego świadczenia w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego przekazał organowi rentowemu jako wniosek o wydanie decyzji; umorzył postępowanie w sprawie.

W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd Okręgowy wskazał, że decyzją z dnia 24 listopada 2011 roku, wydaną przez Dyrektora Wojskowego Biura w S. Emerytalnego, znak: (...), organ rentowy zmienił decyzję z dnia 12 lutego 2008 roku o przyznaniu wojskowej renty rodzinnej B. S. w ten sposób, że od dnia 1 listopada 2011 roku renta przyznana tą decyzją nie podlega od dnia 1 listopada 2011 roku przewidzianemu ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawieszeniu lub zmniejszeniu tego świadczenia w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

W dniu 16 stycznia 2011 roku ubezpieczona B. S. złożyła w organie rentowym pismo zatytułowane „Odwołanie od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w S. z dnia 24 listopada 2011 roku”, podnosząc w nim, że zmiana decyzji powinna obejmować okres od dnia 23 stycznia 2008 roku, ewentualnie od dnia 12 lutego 2008 roku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie go w całości.

Sąd Okręgowy uznał, że wniosek ubezpieczonej z dnia 16 stycznia 2012 roku podlegał przekazaniu WBE w S. jako wniosek o wydanie decyzji, zaś postępowanie w sprawie podlegało umorzeniu bez rozpoznania odwołania od decyzji z dnia 24 listopada 2011 roku.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że organ rentowy wydał decyzję z dnia 24 stycznia 2011 roku na wniosek ubezpieczonej zawarty w piśmie z dnia 9 listopada 2011 roku, które wpłynęło do organu rentowego 14 listopada 2011 roku. Treść pisma ubezpieczonej z 9 listopada 2011 roku jest następująca: „Proszę o dokonanie korekty renty rodzinnej NR (...) (...) W związku z Postanowieniem o umorzeniu śledztwa w części Wojskowej Prokuratury Okręgowej wP..

Zdaniem Sądu Okręgowego literalna treść przedmiotowego wniosku nie zawiera żądania dotyczącego okresu poprzedzającego jego złożenie, brak bowiem wskazania we wniosku daty wcześniejszej niż data jego sporządzenia, od której ubezpieczona wnosi o dokonanie korekty renty rodzinnej.

Porównując treść wniosku zawartego w piśmie z 9 listopada 2011 roku z treścią pisma ubezpieczonej z 12 stycznia 2012 roku wniesionego jako odwołanie od decyzji WBE z dnia 24 listopada 2011 roku Sąd wskazał, że dopiero w tym ostatnim piśmie, które wpłynęło do WBE 16 stycznia 2012 roku, ubezpieczona przedstawiła żądanie objęcia wnioskowaną zmianą okresu od dnia wystąpienia zdarzenia, tj. od 23 stycznia 2008 roku ewentualnie od 12 lutego 2012 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego oznacza to, że ubezpieczona w piśmie z dnia 16 stycznia 2011 roku zgłosiła nowe żądanie, które nie było przedmiotem rozpoznania organu rentowego, gdyż organ rentowy, wydając decyzję z dnia 24 listopada 2011 roku kierował się treścią wniosku z dnia 14 listopada 2011 roku. W konsekwencji w treści decyzji nie zawarto odmowy zmiany decyzji z 12 lutego 2008 roku za okres poprzedzający złożenie wniosku z 9 listopada 2011 roku.

Sąd wskazał, że w sytuacji gdy ubezpieczona w piśmie nazwanym odwołaniem od decyzji zgłosiła nowe żądanie nierozpoznane dotychczas przez organ rentowy Sąd obligowany jest - stosownie do treści przepisu art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. - do przekazania takiego wniosku organowi rentowemu jako wniosku o wydanie decyzji w sprawie.

Wobec ustalenia, że nie było zamiarem ubezpieczonej wzruszenie decyzji z dnia 24 stycznia 2011 roku, lecz spełnienie przez organ rentowy dodatkowego żądania dokonania korekty decyzji zmieniającej poprzez rozciągnięcie jej obowiązywania na okres od dnia zdarzenia tj. od 23 stycznia 2008 roku, ewentualnie od 12 lutego 2008 roku, Sąd uznał, że wydanie w niniejszej sprawie wyroku jest zbędne, gdyż rozpoznanie kwestii spornej będzie możliwe dopiero po wydaniu przez organ rentowy decyzji rozpoznającej przekazany wniosek. Kwestia określana w sprawie jako sporna nie była bowiem - jak to wyżej opisano - objęta ani wnioskiem z 9 listopada 2011 roku ani zaskarżoną decyzją.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, że w realiach sprawy zaktualizowała się norma przewidziana w przepisie art. 355 § 1 k.p.c., nakazująca Sądowi umorzenie postępowania w sprawie.

Z tych względów, Sąd orzekł, jak w sentencji postanowienia.

Zażalenie na powyższe orzeczenie złożyła ubezpieczona, wnosząc o jego zmianę i orzeczenie zgodnie z wniesionym odwołaniem lub uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

Zaskarżonemu postanowieniu ubezpieczona zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego polegające na braku rozpoznania istoty sprawy oraz naruszenie przepisów praw materialnego poprzez brak zastosowania art. 24 pkt. 5 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

W uzasadnieniu zażalenia skarżąca wskazała, że zaskarżone postanowienie w ogóle nie odnosi się do istoty sprawy. Podstawą złożonego odwołania jest brak w decyzji rozpatrzenia kwestii związanej z bezprawnym zawieszeniem i zmniejszeniem otrzymywanego świadczenia. Zdaniem skarżącej decyzja i orzeczenie Sądu powinny zawierać jednoznaczne stwierdzenie o obowiązku zwrotu dotychczas bezprawnie przez WBE w S. pobranego świadczenia.

Według ubezpieczonej zaskarżona decyzja powinna zostać zmieniona z mocą od dnia 23 stycznia 2008 r. tj. dnia w którym nastąpiła śmierć męża odwołującej się K. S. i który tożsamy jest z dniem wystąpienia czynu karalnego, ewentualnie od daty wydania pierwszej decyzji tj. od dnia 12 lutego 2008 r. Organ administracyjny dysponuje postanowieniem WPO w P. z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie sygn. akt Po.Śl. 2/08, które potwierdza zaistnienie wszystkich przesłanek wymaganych przez przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy i ich rodzin dla odstąpienia od czynności zawieszenia lub zmniejszenia świadczenia, mimo to od 2008 r. świadczenie było zmniejszane w stosunku do osiągniętych przez ubezpieczoną przychodów z innych tytułów.

Zdaniem odwołującej się skoro stosownie do ustaleń faktycznych, prawnych oraz obowiązujących przepisów organy rentowo- emerytalne na podstawie art. 24 pkt. 5 ustawy odstąpiły na dzień dzisiejszy od zmniejszania świadczenia, które powinno być wypłacane w pełnej wysokości bez względu na osiągnięte przychody z innych źródeł, to jednocześnie powinny uczynić w decyzji wzmiankę co do daty wystąpienia czynu karalnego i zwrotu świadczeń nienależnie pobranych za okres poprzedni. Skarżąca podniosła, że przedstawiła szereg dowodów potwierdzających zasadność zwrotu świadczenia z tytułu bezprawnego pomniejszenia, do których Sąd się nie odniósł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne.

Zgodnie z treścią art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu.

Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych poprzedza decyzja organu administracyjnego w zakresie indywidualnych spraw wskazanych przykładowo w art. 83 ust. 1 pkt 1-5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.). Decyzja ta wyraża stanowisko organu jako strony postępowania administracyjnego, które może być zakwestionowane w drodze odwołania (art. 83 ust. 2 ustawy systemowej w związku z art. 476 § 2 i 477⁹ k.p.c.). Treść decyzji zatem wyznacza zakres i przedmiot rozpoznania sądowego, w którym sąd rozstrzyga o zasadności wniosku w granicach przedmiotu zaskarżonej decyzji. Sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego, w związku z czym nie ustala ab initio prawa do świadczeń i choć samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszelkie kwestie związane z prawem lub wysokością świadczenia objętego decyzją, to jego rozstrzygnięcie odnosi się do zaskarżonej decyzji (art. 477 § 2, art. 477¹⁴ § 2 i art. 477^{14a} k.p.c.).

Przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601 oraz wyrok z dnia 25 maja 1999 r. II UKN 622/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 591). Przed sądem wnioskodawca może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. Z tego względu odwołanie wnoszone od decyzji organu ubezpieczeń społecznych nie ma charakteru samodzielnego żądania, a jeżeli takie zostanie zgłoszone, sąd nie może go rozpoznać, lecz zobowiązany jest postąpić zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c.

Tylko w jednym przypadku ustawodawca dopuścił odwołanie, mimo braku orzeczenia co do żądania strony, tj. wówczas, gdy organ rentowy nie wydał decyzji w terminie dwóch miesięcy, licząc od dnia zgłoszenia roszczenia (art. 477⁹ § 4 k.p.c.). Nie można w związku z tym zasadnie twierdzić, że przyznanie jednego świadczenia oznacza implicite odmowę innego (wyższego) świadczenia.

W okolicznościach sprawy postępowanie przed organem rentowym zostało zamknięte decyzją z dnia 24 listopada 2011 roku, wydaną na wniosek z dnia 9 listopada 2011 roku, w której organ nie badał i nie odniósł się do żądania zmiany decyzji z 12 lutego 2008 roku o przyznaniu ubezpieczonej wojskowej renty rodzinnej za okres poprzedzający wniosek z dnia 9 listopada 2011 roku.

Odwołanie, w którym podniesiono tę - nieobjętą decyzją - kwestię na zasadach ogólnych powinno być przekazane przez sąd do rozpoznania temu organowi.

Tylko ten sposób załatwienia sprawy nie zamyka drogi postępowania sądowego, otwartej dla każdej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o których mowa w art. 476 § 2 k.p.c.

Zawarte w odwołaniu żądanie ubezpieczonej zmiany decyzji z 12 lutego 2008 roku o przyznaniu wojskowej renty rodzinnej za okres poprzedzający wniosek z dnia 9 listopada 2011 roku, nie było bowiem przedmiotem wypowiedzi organu rentowego w decyzji z dnia 24 listopada 2011 roku.

W okolicznościach niniejszej sprawy, gdy postępowanie dotyczy prawidłowości decyzji z dnia 24 listopada 2011 roku słuszne jest stanowisko Sądu Okręgowego, że żądanie B. S. o zmianę decyzji z 12 lutego 2008 roku o przyznaniu ubezpieczonej wojskowej renty rodzinnej za okres poprzedzający złożenie wniosku z dnia 9 listopada 2011 roku, stanowi nowe żądanie uzasadniające zastosowanie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy trafnie stwierdził, że wniosek ubezpieczonej B. S. o zmianę decyzji z 12 lutego 2008 roku o przyznaniu ubezpieczonej wojskowej renty rodzinnej w ten sposób, że od dnia 23 stycznia 2008 roku, ewentualnie od dnia 12 lutego 2008 roku renta przyznana tą decyzją nie podlega przewidzianemu ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawieszeniu lub zmniejszeniu tego świadczenia w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego podlegał przekazaniu organowi rentowemu jako wniosek o wydanie decyzji zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Odwoławczy oddalił zażalenie ubezpieczonej na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., o czym orzeczono w sentencji orzeczenia.

SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSA Jolanta Hawryszko